

Державна служба України
з етнополітики
та свободи совісті

РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА РОЗ'ЯСНЕННЯ

щодо порядку дій релігійної громади,
Київської міської, обласної державної (військової) адміністрації
у разі зміни релігійною громадою своєї підлеглості
в канонічних та організаційних питаннях будь-яким діючим
в Україні та за її межами релігійним центрам (управлінням)

У редакції станом на 28.08.2022

Київ 2022

ЗМІСТ

Крок 1. Підготовка до проведення загальних зборів релігійної громади	3
1.1. Хто має право скликати збори?	3
1.2. Хто має право взяти участь у зборах?	4
1.3. Як діяти, якщо в релігійній громаді відсутній перелік (реєстр) її членів або відсутній доступ до нього?	5
Крок 2. Скликання і проведення зборів.	7
2.1. Скликання зборів.	7
2.2. Які обов'язкові питання порядку денного?.	8
2.3. Як оформити рішення?	9
Крок 3. Офіційне повідомлення про рішення та його оприлюднення.	11
Крок 4. Подання документів на реєстрацію нової редакції статуту	12
4.1. Базовий перелік документів	12
4.2. Скільки примірників статуту в новій редакції має бути подано?	13
4.3. Варто прошити й скріпити підписами кожен примірник статуту	13
4.4. Які додаткові документи потрібно подати, якщо одночасно зі зміною підпорядкування релігійна громада змінила місцезнаходження?	13
4.5. Підписант заяви на реєстрацію нової редакції статуту релігійної громади: на що звернути увагу (типові помилки)	14
4.6. Готуючи документи на реєстрацію нової редакції статуту, зразу варто брати до уваги вимоги до документів для внесення відомостей до ЄДР	14
4.7. Порядок розгляду органом державної влади	15
<i>Які терміни розгляду? . . . . .</i>	<i>15</i>
<i>Що буде, якщо поданий пакет документів потребує доопрацювання? . . . . .</i>	<i>15</i>
<i>Скільки коштує реєстрація? . . . . .</i>	<i>16</i>
<i>Як діяти органу реєстрації в разі отримання інформації про те, що збори не були законними зборами релігійної громади й релігійна громада насправді не змінює свою підлеглість? . . . . .</i>	<i>16</i>
Крок 5. Подання документів для внесення змін до ЄДР	17
5.1. Базовий перелік документів	17
5.2. Додаткові документи в разі подання заяви не керівником, а представником релігійної громади	17
5.3. Термін і результат внесення відомостей до ЄДР	18
Додатки до рекомендацій та роз'яснень: приклади документів	19

Держава визнає право релігійної громади на її підлеглисть у канонічних та організаційних питаннях будь-яким діючим в Україні та за її межами релігійним центрам (управлінням) і вільну зміну цієї підлеглості шляхом внесення відповідних змін до статуту (положення) релігійної громади. Порядок зміни підлеглості визначений статтею 8 Закону України від 23.04.1991 № 987-ХІІ «Про свободу совісті та релігійні організації» (далі – Закон № 987).

Крок 1.

Підготовка до проведення загальних зборів релігійної громади

1.1. Хто має право скликати збори?

Відповідно до частини третьої статті 8 Закону № 987 рішення про зміну підлеглості та внесення відповідних змін або доповнень до статуту ухвалюється **загальними зборами релігійної громади**. Такі загальні збори релігійної громади **можуть скликатися її членами**. Таким чином, **загальні збори релігійної громади можуть бути скликані не лише керівництвом громади, а й за ініціативи її членів** (ініціативної групи), навіть якщо це не передбачено статутом релігійної громади, адже закон має вищу силу, ніж статут і статут має відповідати чинному законодавству.

Таким чином, коли є розбіжність між законом і статутом, керуватися потрібно законом. У тих аспектах, що не передбачені законом, потрібно керуватися статутом.

Ініціативна група має складатися саме з членів релігійної громади. Члени чи духовенство інших релігійних громад з місцевою реєстрацією («місцевою пропискою») НЕ можуть бути членами ініціативної групи. Іноземні громадяни можуть бути членами релігійної громади, відповідно наявність паспорту громадянина з відміткою в ньому про місце проживання зареєстроване / задеклароване за певною адресою, не може бути обов'язковим критерієм належності до релігійної громади.

Натомість статтею 8 Закону № 987 визначено:

*Членство в релігійній громаді ґрунтується на принципах вільного волевиявлення, а також на **вимогах статуту (положення) релігійної громади**. Релігійна громада на власний розсуд приймає нових та виключає існуючих членів громади **у порядку, встановленому її статутом (положенням)**.*

Таким чином, лише на основі статуту (положення) релігійної громади можна визначити, кого можна вважати її членами. І тільки її члени можуть ініціювати загальні збори релігійної громади.

Відповідно до частини третьої статті 35 Конституції України та частини другої статті 5 Закону № 987 церква і релігійні організації в Україні відокремлені від держави. Приписами частин четвертої та п'ятої статті 5 Закону № 987 встановлено, що держава не втручається у здійснювану в межах закону діяльність релігійних організацій, не фінансує діяльність будь-яких організацій, створених за ознакою ставлення до релігії; усі релігії, віросповідання та релігійні організації є рівними перед законом. Встановлення будь-яких переваг або обмежень однієї релігії, віросповідання чи релігійної організації щодо інших не допускається.

Таким чином, *посадові та службові особи органів державної влади, посадові особи місцевого самоврядування, зокрема об'єднаних територіальних громад, не мають права ініціювати чи організовувати збори релігійної організації, головувати чи голосувати на зборах релігійної організації, зокрема з питань зміни релігійними організаціями (зокрема релігійними громадами) підлеглості у канонічних та організаційних питаннях будь-яким релігійним центрам (управлінням)*. Якщо посадова (службова) особа належить до цієї релігійної громади, то вона може брати участь як член цієї релігійної громади, а не як посадова (службова) особа. Натомість у контексті зборів релігійної організації посадові (службові) особи можуть роз'яснювати права та обов'язки громадян, визначені законодавством процедури, інші питання в межах їхньої компетенції.

Отже, стисло найголовніше:

- ✓ загальні збори скликають або керівник релігійної громади (якщо це передбачено її статутом), або її члени;
- ✓ критерії членства в релігійній громаді визначені в її статуті;
- ✓ посадові (службові) особи можуть надавати роз'яснення в межах своєї компетенції, але не можуть скликати загальні збори, головувати чи голосувати на них;
- ✓ члени релігійної громади можуть скликати збори лише власної релігійної громади й не можуть бути ініціаторами зборів в інших релігійних громадах або голосувати на зборах інших релігійних громад.

1.2. Хто має право взяти участь у зборах?

Насамперед наголошуємо: *«релігійна громада» та «територіальна громада» не тотожні поняття і одне не може підміняти інше*. У межах територіальної громади можуть функціонувати як одна, так і низка релігійних громад, серед них можуть бути і релігійні меншини. Релігійні преференції більшості мешканців територіальної громади не можуть бути нав'язані релігійній громаді чи використані для заволодіння об'єктами нерухомості, якими послуговується релігійна громада для задоволення своїх релігійних потреб.

У виняткових випадках, коли йдеться про малий населений пункт з достатньо високим рівнем релігійності (наприклад, усі мешканці цього населеного пункту відвідують один храм), може мати збіг ідентичностей як мешканця села і як члена релігійної громади, присутньої в цьому селі. Однак, такі випадки тотожності трапляються вкрай рідко, адже навіть у межах населеного пункту чи територіальної громади, зазвичай, наявне деяке розмаїття релігійних поглядів і практик.

Як було зазначено в розділі 1.1 статтею 8 Закону № 987 визначено:

*Членство в релігійній громаді ґрунтується на принципах вільного волевиявлення, а також на **вимогах статуту (положення) релігійної громади**. Релігійна громада на власний розсуд приймає нових та виключає існуючих членів громади **у порядку, встановленому її статутом (положенням)**.*

Таким чином, лише на основі статуту (положення) релігійної громади можна визначити, кого можна вважати її членами, а отже, хто може брати участь у загальних зборах релігійної громади. І тільки її члени можуть ініціювати загальні збори релігійної громади.

1.3. Як діяти, якщо в релігійній громаді відсутній перелік (реєстр) її членів або відсутній доступ до нього?

У низки релігійних громад відсутнє фіксоване членство, будь-які списки чи журнали обліку членів громади. Інколи навіть у статуті (положенні) не визначено порядок ухвалення рішень загальними зборами релігійної громади. Це суттєво ускладнює визначення складу осіб, які мають право брати участь у загальних зборах відповідної релігійної громади, і відповідно кількості голосів, необхідних для ухвалення рішення про зміну підлеглості.

У разі відсутності списку, реєстру членів релігійної громади або доступу до нього, для визначення наявності кворуму та підрахунку голосів членів загальних зборів перед їх скликанням *рекомендуємо скласти попередній перелік (реєстр) членів релігійної громади*.

З метою складення переліку (реєстру) членів релігійної громади керівництву релігійної громади або ініціативній групі доцільно на офіційному вебсайті релігійної громади (у разі наявності такого вебсайту та доступу до нього), на дошці оголошень релігійної громади (у разі наявності) та в місцевих виданнях оприлюднити повідомлення, що містить критерії членства на основі статуту (положення) релігійної громади та запрошує вірян, які відповідають цим критеріям, з'явитися з паспортом у визначеному місці у визначених час з метою внесення даних до переліку (реєстру) членів релігійної громади.

Наприклад, у статутах православних релігійних громад нерідко можна побачити такі критерії членства:

- ✓ вважають себе членами цієї релігійної громади;
- ✓ досягли 18-річного віку;
- ✓ регулярно беруть участь у богослужіннях, сповідаються та причащаються саме в цій громаді;
- ✓ перебувають у канонічному послухові настоятелю цієї громади;

- ✓ не перебувають під заборобою чи іншим церковним осудженням, що забороняє повноцінну участь у богослужбовому житті.

Перелік (реєстр) членів релігійної громади, складений з урахуванням критеріїв, викладених у статуті, може бути попередньо затверджений ініціативною групою, **після чого важливо затвердити його в спосіб, визначений у статуті (положенні) релігійної громади.** У разі відсутності в статуті положень про процедури включення нових членів рекомендуємо затвердити створений перелік рішенням загальних зборів.

Крок 2. Скликання і проведення зборів

2.1. Скликання зборів

Маючи перелік членів релігійної громади, можна перейти до скликання її загальних зборів, адже завдяки завчасно складеному переліку буде можливим визначити наявність чи відсутність кворуму відповідно до статуту (положення) релігійної громади.

Керівництво релігійної громади або ініціативна група скликають загальні збори членів релігійної громади шляхом публікації відповідного повідомлення на офіційному вебсайті релігійної громади (у разі наявності такого вебсайту та доступу до нього), на дошці оголошень релігійної громади (у разі наявності) та в місцевих виданнях чи в інший спосіб, що забезпечує ознайомлення з ним якомога ширшого кола членів цієї релігійної громади.

Оголошення про збори не має містити висловлювання з ознаками розпалювання релігійної ворожнечі, образ почуттів вірян. Згідно зі статтею 161 Кримінального Кодексу України (ККУ), умисні дії, спрямовані на розпалювання релігійної ворожнечі та ненависті, образа почуттів громадян у зв'язку з їхніми релігійними переконаннями, а також пряме чи непряме обмеження прав або встановлення прямих чи непрямих привілеїв громадян за ознаками релігійних та інших переконань караються штрафом від двохсот до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеженням волі на строк до п'яти років, або позбавленням волі на строк до трьох років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років або без такого. Ті самі дії, поєднані з насильством, обманом чи погрозами, а також вчинені службовою особою, караються штрафом від п'ятисот до тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавленням волі на строк від двох до п'яти років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років або без такого.

Як було зазначено в першому розділі, критерії членства в релігійній громаді часто прописані в статуті релігійної громади. **Відповідно в оголошення про збори доречно включити інформацію про критерії згідно зі статутом (положенням) релігійної громади.** Наприклад, якщо в офіційно затвердженому статуті парафії зазначено, що членами громади є віряни, які досягли 18-річного віку та регулярно беруть участь у богослужіннях у цій громаді, в оголошенні доцільно загадати ці критерії.

Нерідко статuti релігійних громад містять більше критеріїв, окрім досягнення 18-річного віку та регулярної участі в богослужіннях: наприклад, в офіційному статуті парафії може бути зазначено, що членами громади є віряни, які досягли 18-річного віку, регулярно беруть участь у богослужіннях у цій громаді, сповідаються та причащаються в цій громаді, не перебувають під

забороною чи іншим церковним осудженням, що забороняє повноцінну участь у богослужбовому житті. У такому разі ці критерії доречно зазначити в оголошенні й відповідно учасники зборів мають їм відповідати для того, щоб відбулися легітимні збори релігійної громади.

Навіть якщо релігійна громада має перелік (реєстр) членів і може безпосередньо поінформувати кожного з них про збори, доцільно зазначити в публічно-му оголошенні критерії членства або повідомити про наявність переліку (реєстру) членів з метою зменшення непорозумінь і помилкових інтерпретацій того, хто є законними учасниками зборів цієї релігійної громади.

Отже, ключові елементи скликання загальних зборів релігійної громади, що будуть повноважними ухвалити рішення:

- ✓ пам'ятайте, що ініціювати збори можуть виключно члени релігійної громади, а критерії її членства, зазвичай, визначені в статуті (положенні) релігійної громади;
- ✓ з'ясуйте, чи є належно затверджений перелік (реєстр) членів релігійної громади;
- ✓ якщо його немає або до нього відсутній доступ, пересвідчіться, що вже сформований бодай попередній перелік (реєстр) членів релігійної громади (якщо його немає, дивіться рекомендації підрозділу 1.3);
- ✓ здійсніть інформування, завдяки якому, з одного боку, всі члени релігійної громади зможуть дізнатися про місце, дату, час і порядок денний зборів, а з іншого, ширша громадськість зможе дізнатися, хто є членами релігійної громади згідно з її статутом;
- ✓ пам'ятайте, що оголошення про збори або будь-яка інша комунікація не має містити ознак правопорушень, зокрема за статтею 161 Кримінального кодексу України (розпалювання релігійної ворожнечі та ненависті, образа почуттів громадян у зв'язку з їхніми релігійними переконаннями тощо);
- ✓ з'ясуйте, який відсоток присутніх членів робить збори повноважними згідно зі статутом (положенням) релігійної громади;
- ✓ скликавши збори, пересвідчіться, що вони повноважні;
- ✓ за потреби затвердіть на зборах перелік членів (якщо раніше він не був затверджений зборами або в інший спосіб, передбачений статутом).

2.2. Які обов'язкові питання порядку денного?

Порядок денний загальних зборів членів релігійної громади може включати різні питання, проте **обов'язковими** в разі розгляду питання зміни підлеглості мають бути такі питання:

- 1) обрання голови та секретаря загальних зборів членів релігійної громади,
- 2) затвердження переліку (реєстру) членів релігійної громади,

- 3) зміна підлеглості у канонічних та організаційних питаннях певному релігійному центру (управлінню),
- 4) зміна повного та (за наявності) скороченого найменування,
- 5) затвердження статуту (положення) у новій редакції,
- 6) визначення особи, уповноваженої на подання до органу реєстрації заяви та інших документів для реєстрації статуту (положення) релігійної громади у новій редакції.

2.3. Як оформити рішення?

Рішення про зміну підлеглості та внесення відповідних змін до статуту (положення) має бути ухвалене кваліфікованою більшістю голосів, тобто **не менш як двома третинами від кількості членів релігійної громади, необхідної для визнання загальних зборів релігійної громади повноважними відповідно до статуту (положення) релігійної громади**. Ця норма встановлена частиною четвертою статті 8 Закону № 987 і відповідно є обов'язковою.

Кількість членів релігійної громади, необхідна для визнання загальних зборів повноважними, визначена статутом (положенням) релігійної громади і може відрізнятись в кожній окремій релігійній громаді.

Згідно з Законом № 987, результати голосування з питань зміни канонічної підлеглості, внесення відповідних змін до статуту (положення) та затвердження статуту (положення) у новій редакції мають бути **засвідчені підписами всіх членів релігійної громади, які проголосували за таке рішення**. Ця норма встановлена частиною п'ятою статті 8 Закону № 987 і відповідно є обов'язковою.

Рішення загальних зборів релігійної громади викладається у вигляді протоколу загальних зборів, першим пунктом якого обов'язково має бути обрання голови та секретаря, яким доручається підписати протокол і статут (положення) релігійної громади у новій редакції. Це вимога абзацу другого пункту б частини першої статті 15 Закону України від 15.05.2003 № 755-IV «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань» (далі – Закон № 755), якої потрібно дотриматись з огляду на необхідність подальшої державної реєстрації змін до установчих документів громади в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань (далі – ЄДР).

У назві протоколу загальних зборів має бути зазначене повне найменування релігійної громади, що відповідає чинній на час проведення загальних зборів редакції статуту (положення) релігійної громади та відомостям ЄДР (якщо релігійна громада має статус юридичної особи).

У преамбулі протоколу загальних зборів мають бути зазначені:

- ✓ загальна кількість членів релігійної громади,

- ✓ кількість членів релігійної громади, присутніх на засіданні загальних зборів,
- ✓ наявність кворуму.

Якщо рішення про зміну підлеглості прийняте та належно оформлене, наступні кроки – повідомлення про нього та подання документів на реєстрацію.

Крок 3.

Офіційне повідомлення про рішення та його оприлюднення

Пунктом 2 розділу II Закону України від 17.01.2019 № 2673-VIII «Про внесення змін до деяких законів України щодо підлеглості релігійних організацій та процедури державної реєстрації релігійних організацій зі статусом юридичної особи» визначено, що в разі прийняття рішення щодо зміни своєї підлеглості релігійна організація повідомляє про таке рішення центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері релігії, або обласні, Київську, Севастопольську міські державні адміністрації, а в Автономній Республіці Крим – Раду міністрів Автономної Республіки Крим, які забезпечують оприлюднення цього рішення на своєму офіційному вебсайті.

Отже, після ухвалення загальними зборами релігійної громади рішення про зміну канонічної підлеглості керівництво релігійної громади або уповноважений представник релігійної громади повинен **повідомити про це відповідний орган реєстрації** – обласну або Київську міську державну (військову) адміністрацію, яка, своєю чергою, зобов'язана **оприлюднити** таке рішення на своєму офіційному вебсайті.

Крок 4. Подання документів на реєстрацію нової редакції статуту

4.1. Базовий перелік документів

Відповідно до частини шостої статті 8 Закону № 987 рішення про зміну підлеглості та внесення відповідних змін до статуту (положення) підлягає реєстрації в порядку, встановленому статтею 14 цього Закону.

Згідно з положеннями частин третьої – п'ятої статті 14 Закону № 987 для реєстрації статуту (положення) релігійної громади у новій редакції до органу реєстрації подають такі документи:

- 1) заява за підписом керівника або уповноваженого представника релігійної громади;
- 2) статут (положення) релігійної громади у новій редакції¹;
- 3) примірник оригіналу або належним чином засвідчена копія протоколу² загальних зборів релігійної громади про внесення змін і доповнень до статуту (положення) релігійної громади, ухвалених відповідно до порядку, визначеного в чинному на момент внесення змін статуті (положенні) релігійної громади, із зазначенням списку учасників цих загальних зборів з підписами (рекомендовано для уникнення оскарження наявності кворуму) та **обов'язково з підписами всіх членів релігійної громади, які проголосували за рішення про зміну підлеглості та затвердження нової редакції статуту**;
- 4) оригінал чи належним чином засвідчена копія чинної на дату подання документів редакції статуту (положення) релігійної громади, до якого мають бути внесені зміни і доповнення, з відміткою про державну реєстрацію (з усіма змінами, що до нього вносились);
- 5) оригінал свідоцтва, виданого органом реєстрації (якщо таке видавалося).

---

¹ Також згідно з пунктом 11 частини першої статті 15 Закону № 755 внесення змін до установчого документа юридичної особи оформлюють шляхом **викладення його в новій редакції**. Отже, і Законом № 987, і Законом № 755 передбачено саме виклад статуту (положення) релігійної громади в новій редакції. Статут (положення) релігійної громади у новій редакції має містити всі обов'язкові відомості, визначені статтею 12 Закону № 987, та не повинен суперечити чинному законодавству.

² Згідно з Законом № 987 можливе також подання **витягу з протоколу**, але для того, щоб дали зареєструвати зміни в ЄДР без додаткових витрат часу заявника, доцільно зразу брати до уваги вимоги Закону № 755. Оскільки витяг з протоколу не може бути складовою пакету документів для ЄДР, ДЕСС рекомендує подавати зразу саме примірник оригіналу або належним чином засвідчену копію протоколу, а не витяг із протоколу.

Якщо в законний спосіб було прийнято рішення релігійної громади про зміну керівництва, а попереднє керівництво релігійної громади відмовляється передати оригінали установчих документів новообраному (новопризначеному) керівнику, слід звернутися з заявами до:

- ✓ правоохоронних органів (повідомити про відсутність доступу до документів),
- ✓ до органу реєстрації, який здійснював реєстрацію чинної редакції статуту (положення) з проханням надати належним чином засвідчену копію статуту (положення), належним чином засвідчену копію свідоцтва або його дублікат. У разі такого звернення мають бути подані документи, що засвідчують належність заявника до саме цієї релігійної громади.

4.2. Скільки примірників статуту в новій редакції має бути подано?

Варто зазначити, що кількість примірників статуту (положення) у новій редакції, який подається для реєстрації, законодавчо не визначена, проте мінімальна кількість необхідних примірників становить три: один залишається в органі реєстрації, два примірники повертаються заявнику. У подальшому заявник один із отриманих примірників подає державному реєстратору для державної реєстрації змін до установчих документів.

4.3. Варто прошити й скріпити підписами кожен примірник статуту

Усі примірники статуту та протоколу рекомендується пронумерувати, прошити та скріпити підписами уповноважених на їх підписання голови та секретаря загальних зборів на останньому аркуші та на зворотному боці останнього аркушу в безпосередньому місці зшивання або нанести підписи відповідних осіб на кожний окремий аркуш. В іншому разі подані документи не матимуть ознак цілісного документу, що зніматиме з органу реєстрації відповідальність за втрату незшитих аркушів та/або невідповідність їх змісту.

4.4. Які додаткові документи потрібно подати, якщо одночасно зі зміною підпорядкування релігійна громада змінила місцезнаходження?

У разі зміни місцезнаходження релігійної громади має бути подано належним чином засвідчену копію або документа про право власності чи користування приміщенням, або письмової згоди власника приміщення на надання адреси за місцезнаходженням релігійної громади, зазначеної в статуті (положенні). **Згода на надання адреси має бути видана із зазначенням нового найменування релігійної громади, прийнятого загальними зборами, та включати копію правовстановлюючих документів на приміщення**, щодо якого вона надається, адже сама по собі згода не може бути документом, що підтверджує право користування приміщенням.

4.5. Підписант заяви на реєстрацію нової редакції статуту релігійної громади: на що звернути увагу (типові помилки)

- 1) **Якщо підписує керівник: відповідність посаді, зазначеній у статуті.** Важливо переконались, що посада керівника релігійної громади, який підписав заяву про реєстрацію статуту (положення) релігійної громади у новій редакції, **відповідає чинній редакції статуту (положення) релігійної громади та відомостям, які містяться в ЄДР.**
- 2) **Якщо підписує представник: надання повноважень загальними зборами.** Якщо заяву підписує не керівник релігійної громади, а її представник, повноваження представника релігійної громади мають бути визначені протоколом загальних зборів релігійної громади.

4.6. Готуючи документи на реєстрацію нової редакції статуту, зразу варто брати до уваги вимоги до документів для внесення відомостей до ЄДР

ЄДР – Єдиний державний реєстр юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців. Для того, щоб зміни можна було зареєструвати в ЄДР, необхідно оформити документи згідно з вимогами не лише Закону № 987, а й Закону № 755³.

Оскільки для державної реєстрації **протокол загальних зборів релігійної громади необхідно викласти на спеціальному бланку нотаріальних документів із засвідченням підписів голови та секретаря загальних зборів**, доцільно викласти у вигляді **окремих додатків до протоколу:**

- 1) **список учасників загальних зборів** (бажано з їхніми підписами);
- 2) **результати голосування з питань зміни канонічної підлеглості** (обов'язково з підписом кожного, хто проголосував за зміну);
- 3) **результати голосування з питань внесення відповідних змін до статуту (положення) та затвердження статуту (положення) у новій редакції** (обов'язково з підписом кожного, хто проголосував на підтримку рішення).

Додатки 2 і 3, зазначені вище, можуть бути об'єднані в один додаток.

Зверніть увагу: витяг з протоколу НЕ може бути поданий для внесення відомостей до ЄДР. Тому доцільно зразу подавати саме примірник оригіналу протоколу або його засвідчену копію, а не витяг з протоколу. Порада зумовлена такими нормами.

- ✓ Згідно з пунктом 1 частини четвертої статті 14 Закону № 987 для реєстрації статуту громади у новій редакції допускається подання органу реєстрації витягу з протоколу загальних зборів релігійної громади, проте для подальшої державної реєстрації змін до установчих документів релігійної

---

³ Закон України від 15.05.2003 № 755-IV «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань».

громади згідно з пунктом 2 частини четвертої статті 17 Закону № 755 для внесення відомостей до ЄДР до державного реєстратора необхідно подати примірник оригіналу (нотаріально засвідчену копію) рішення уповноваженого органу управління юридичної особи про зміни, що вносяться до ЄДР.

- ✓ *Витяг з протоколу згідно з Правилами організації діловодства та архівного зберігання документів у державних органах, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях, затвердженими наказом Міністерства юстиції України від 18.06.2015 № 1000/5, – це засвідчена копія частини тексту службового документа, а тому в розумінні пункту 2 частини четвертої статті 17 Закону № 755 не може подаватися для державної реєстрації.*

4.7. Порядок розгляду органом державної влади

Які терміни розгляду?

Відповідно до частини дев'ятнадцятої статті 14 Закону № 987 орган, який здійснює реєстрацію (тобто обласна чи Київська міська державна (військова) адміністрація), у місячний термін розглядає заяву, статут (положення) релігійної організації, приймає відповідне рішення і не пізніше як у десятиденний термін письмово повідомляє про нього заявникам.

Постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2022 № 165 «Про зупинення строків надання адміністративних послуг та видачі документів дозвільного характеру» зупинено строки надання, крім строків надання адміністративних послуг у сферах державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців, державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень, державної реєстрації актів цивільного стану, суб'єктами (особами), що провадять діяльність під час воєнного стану, адміністративних послуг суб'єктами їх надання та видачу дозвільними органами документів дозвільного характеру на час воєнного стану в Україні (крім надання адміністративних послуг у сфері будівництва, визначених Законом України «Про регулювання містобудівної діяльності»). Зупинені строки будуть поновлені у місячний строк після припинення чи скасування воєнного стану на відповідній території України.

Що буде, якщо поданий пакет документів потребує доопрацювання?

Згідно з частинами сімнадцятою та вісімнадцятою статті 14 Закону № 987 у разі подання органу реєстрації неповного переліку документів, визначеного у статті 14 цього Закону, та/або оформлення їх без дотримання встановлених вимог, відсутності у статуті (положенні) релігійної громади відомостей, встановлених частиною третьою статті 12 цього Закону, релігійній громаді пропонується у межах строків, встановлених цим Законом, усунути виявлені недоліки.

У разі якщо релігійна громада не усунула виявлені недоліки протягом встановлених строків, всі документи, які надійшли до органу реєстрації, крім заяви про реєстрацію статуту (положення) релігійної громади (змін до них), повертаються їй супровідним листом із роз'ясненням причин такого повернення.

У разі відповідності поданих документів чинному законодавству профільні структурні підрозділи обласних або Київської міської державних (військових) адміністрацій готують проекти розпоряджень (наказів), які після їх візування підписуються головою адміністрації.

Скільки коштує реєстрація?

Адміністративна послуга з реєстрації статуту (положення) релігійної громади у новій редакції безоплатна. Результатом надання послуги є отримання заявником двох примірників статуту (положення) релігійної громади у новій редакції з відміткою про реєстрацію та копії розпорядження (наказу) голови адміністрації про реєстрацію статуту (положення) релігійної громади у новій редакції. Натомість внесення відомостей до ЄДР є платним (про це нижче).

Як діяти органу реєстрації в разі отримання інформації про те, що збори не були законними зборами релігійної громади й релігійна громада насправді не змінює свою підлеглість?

Непоодинокі випадки, коли орган реєстрації отримує листа із повідомленням, що релігійна громада не змінює свою підлеглість, а участь у зборах брали переважно не члени релігійної громади, а місцеві мешканці, які не відповідають критеріям членства релігійної громади, визначеним у її статуті. У такому разі орган реєстрації може здійснити один із таких кроків (або, за потреби, обидва):

- ✓ звернутися за додатковою інформацією до заявника з метою отримання підтверджень дотримання визначених законодавством процедур, зокрема дотримання вимог членства;
- ✓ у зв'язку з отриманням інформації про можливе правопорушення звернутися до Національної поліції України з проханням перевірити викладену в документах інформацію.

Просимо інформувати ДЕСС про такі випадки з метою аналізу проблем застосування законодавства у сфері свободи совісті та можливих рішень.

Крок 5. Подання документів для внесення змін до ЄДР

5.1. Базовий перелік документів

Керівник або уповноважений представник релігійної громади подає державному реєстратору заяву (Форма 2) та пакет документів для державної реєстрації змін до відомостей про юридичну особу, які містяться в ЄДР. Перелік документів, які подаються релігійною громадою для державної реєстрації змін до установчих документів релігійної громади у ЄДР, визначено частиною четвертою статті 17 Закону № 755, а саме:

- 1) заява про державну реєстрацію змін до відомостей про юридичну особу, що містяться в ЄДР;
- 2) примірник оригіналу (нотаріально засвідчена копія) рішення уповноваженого органу управління юридичної особи про зміни, що вносяться до ЄДР (тобто протокол загальних зборів релігійної громади подається на нотаріальному бланку із нотаріальним засвідченням підписів голови й секретаря зборів);
- 3) документ про сплату адміністративного збору;
- 4) установчий документ юридичної особи в новій редакції (тобто примірник оригіналу нової редакції статуту або положення з відміткою про реєстрацію).

5.2. Додаткові документи в разі подання заяви не керівником, а представником релігійної громади

У разі подання документів представником, який не зазначений в ЄДР як особа, яка має право вчиняти дії від імені юридичної особи без довіреності, відповідно до абзаців третього та четвертого частини другої статті 14 Закону № 755, додатково подається примірник оригіналу (нотаріально засвідчена копія) документа, що засвідчує його повноваження.

Для цілей проведення реєстраційних дій щодо релігійної громади документом, що засвідчує повноваження представника, може бути нотаріально посвідчена довіреність, довіреність, видана відповідно до законодавства іноземної держави.

Якщо необхідно проведення державної реєстрації змін до відомостей у ЄДР про юридичну особу у зв'язку з призначенням (обранням) **нового керівника**, документом, що засвідчує повноваження представника, може бути рішення уповноваженого органу управління юридичної особи про призначення / обрання керівника за умови подання відповідної заяви особисто таким ново-призначених/новообраним керівником.

5.3. Термін і результат внесення відомостей до ЄДР

Термін надання адміністративної послуги 24 години (в окремих випадках 6 годин або 2 години). Результатом надання послуги є внесення відповідного запису до ЄДР, виписка з ЄДР та установчий документ юридичної особи в електронній формі, виготовлений шляхом сканування.

Додатки до рекомендацій та роз'яснень: приклади документів

- 1) Рекомендована форма протоколу загальних зборів релігійної організації
- 2) Рекомендована форма списку осіб, які беруть участь у засіданні загальних зборів релігійної громади
- 3) Рекомендована форма результатів голосування за зміну підлеглості релігійної громади у канонічних та організаційних питаннях шляхом входження до складу релігійного об'єднання
- 4) Рекомендована форма результатів голосування за внесення змін до статуту (положення) релігійної громади та прийняття статуту (положення) релігійної громади у новій редакції

*У разі запитань або пропозицій
щодо цих рекомендацій та роз'яснень
запрошуємо звертатися до ДЕСС
за електронною адресою religion@dess.gov.ua.*

*У разі бажання взяти участь в інформаційному вебінарі ДЕСС
запрошуємо реєструватися за допомогою онлайнної [форми](#).*

ПРОТОКОЛ № ____

ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРІВ

РЕЛІГІЙНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

« _____ »
найменування відповідно до чинної редакції статуту (положення)

ідентифікаційний код юридичної особи _____

(далі – Релігійна громада)

с./с/МТ/М./ОТГ _____

« ____ » _____ 2022 року

Разом членів Релігійної громади: ____ осіб.

На Загальних зборах присутні: ____ членів Релігійної громади.

Загальні збори правоможні ухвалювати рішення з усіх питань порядку денного.

Порядок денний

1. Про обрання голови і секретаря Загальних зборів.
2. Про затвердження списку членів Релігійної громади, які беруть участь у цих Загальних зборах.
3. Про зміну підлеглості Релігійної громади у канонічних та організаційних питаннях шляхом входження до складу релігійного об'єднання « _____ » (найменування релігійного об'єднання).
4. Про зміну найменування Релігійної громади.
5. Про внесення змін та прийняття статуту Релігійної громади у новій редакції.
6. Про уповноваження на підписання протоколу Загальних зборів.
7. Про реєстрацію статуту Релігійної громади у новій редакції та державну реєстрацію змін до відомостей про Релігійну громаду, що містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань.

Перше питання порядку денного

СЛУХАЛИ: _____ з пропозицією обрати головою Загальних зборів Релігійної громади (далі – Загальні збори) – _____, а секретарем Загальних зборів – _____.

Голосували: «За» – ____; «Проти» – ____; «Утримались» – ____.

Рішення ухвалено.

УХВАЛИЛИ: обрати головою Загальних зборів – _____, а секретарем Загальних зборів – _____.

Друге питання порядку денного

СЛУХАЛИ: _____ з пропозицією затвердити список членів Релігійної громади, які беруть участь у цих Загальних зборах (Додаток 1).

Голосували: «За» – ____; «Проти» – ____; «Утримались» – ____.

Рішення ухвалено.

Рішення ухвалено.

УХВАЛИЛИ: затвердити список членів Релігійної громади, які беруть участь у цих Загальних зборах згідно з додатком 1.

Третє питання порядку денного

СЛУХАЛИ: _____, який відповідно до статті 8 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації», використовуючи передбачене законом право Релігійної громади на вільну зміну її підлеглості у канонічних та організаційних питаннях будь-яким діючим в Україні та за її межами релігійним центрам (управлінням), запропонував:

змінити підлеглість Релігійної громади у канонічних та організаційних питаннях шляхом входження до складу релігійного об'єднання « _____ » (найменування релігійного об'єднання), а також

визначити, що Релігійна громада канонічно та організаційно підпорядковується « _____ » (найменування релігійного управління, наприклад, єпархії) та є підзвітною « _____ » (найменування релігійного центру, наприклад, митрополії), результати голосування відобразити у додатку 2.

Голосували: «За» – ___; «Проти» – ___; «Утримались» – ___.

Рішення ухвалено.

УХВАЛИЛИ: змінити підлеглість Релігійної громади у канонічних та організаційних питаннях шляхом входження до складу релігійного об'єднання « _____ » (найменування релігійного об'єднання), а також визначити, що Релігійна громада канонічно та організаційно підпорядковується « _____ » (найменування релігійного управління) та є підзвітною « _____ » (найменування релігійного центру), результати голосування відобразити у додатку 2.

Четверте питання порядку денного

СЛУХАЛИ: _____, який з огляду на ухвалення рішення про зміну підлеглості Релігійної громади у канонічних та організаційних питаннях шляхом входження до складу релігійного об'єднання « _____ » (найменування релігійного об'єднання), визначення місця Релігійної громади в організаційній структурі релігійного об'єднання « _____ » (найменування релігійного об'єднання), запропонував змінити найменування Релігійної громади. _____ запропонував визначити таке нове найменування Релігійної громади:

Повне найменування:

Українською мовою: « _____ »;

Скорочене найменування:

Українською мовою: « _____ ».

Голосували: «За» – ___; «Проти» – ___; «Утримались» – ___.

Рішення ухвалено.

УХВАЛИЛИ: Змінити найменування Релігійної громади, визначити таке нове найменування Релігійної громади:

Повне найменування:

Українською мовою: « _____ »;

Скорочене найменування:

Українською мовою: « _____ »;

П'яте питання порядку денного

СЛУХАЛИ: _____, який відповідно до статті 8 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації», використовуючи передбачене законом право Релігійної громади на вільну зміну її підлеглості у канонічних та організаційних питаннях будь-яким діючим в Україні та за її межами релігійним центрам (управлінням) шляхом внесення відповідних змін до статуту (положення) релігійної громади, у зв'язку з ухваленням рішень про зміну підлеглості Релігійної громади в канонічних та організаційних питаннях, а також про зміну найменування Релігійної громади, запропонував внести зміни до статуту Релігійної громади шляхом викладення та прийняття його у новій редакції, що додається. Голова Загальних зборів зачитав основні положення зазначеного статуту.

Також, _____ запропонував подати прийнятий статут Релігійної громади у новій редакції на затвердження _____, результати голосування відобразити у додатку 3.

Голосували: «За» – ___; «Проти» – ___; «Утримались» – ___.

Рішення ухвалено.

УХВАЛИЛИ: Внести зміни до статуту, викласти та прийняти статут Релігійної громади у новій редакції, що додається.

Подати прийнятий статут Релігійної громади у новій редакції на затвердження _____, результати голосування відобразити у додатку 3.

Шосте питання порядку денного

СЛУХАЛИ: _____ з пропозицією уповноважити голову та секретаря Загальних зборів на підписання цього Протоколу та статуту Релігійної громади у новій редакції.

Голосували: «За» – ___; «Проти» – ___; «Утримались» – ___.

Рішення ухвалено.

УХВАЛИЛИ: Уповноважити голову та секретаря Загальних зборів на підписання цього Протоколу та статуту Релігійної громади у новій редакції.

Сьоме питання порядку денного

СЛУХАЛИ: _____, який у зв'язку з ухваленими рішеннями запропонував зареєструвати статут Релігійної громади у новій редакції, а також провести державну реєстрацію змін до відомостей про Релігійну громади, що містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань.

_____ запропонував уповноважити _____ (паспорт серії ___ (за наявності) № _____, виданий _____, РНОКПП _____) на представництво інтересів Релігійної громади перед органами державної влади, в тому числі, але не обмежуючись, перед центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері релігії, обласними, Київською міською державними (військовими) адміністраціями, з метою реєстрації статуту Релігійної громади у новій редакції, засвідчувати своїм підписом копії документів, запитувати та отримувати (в тому числі оригінали) будь-які документи.

Голосували: «За» – ___; «Проти» – ___; «Утримались» – ___.

Рішення ухвалено.

УХВАЛИЛИ: Провести реєстрацію статуту Релігійної громади у новій редакції, а також державну реєстрацію змін до відомостей про Релігійну громади, що містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань.

Уповноважити _____ (паспорт серії ___ (за наявності) № _____, виданий _____, РНОКПП _____) на представництво інтересів Релігійної громади перед органами державної влади, в тому числі, але не обмежуючись, перед центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері релігії, обласними державними (військовими) адміністраціями, з метою реєстрації статуту Релігійної громади у новій редакції, засвідчувати своїм підписом копії документів, запитувати та отримувати (в тому числі оригінали) будь-які документи.

Загальні збори розглянули всі питання порядку денного. Засідання Загальних зборів оголошено закритими.

Голова Загальних зборів

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

Секретар Загальних зборів

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

Результати голосування з питання зміни підлеглості Релігійної громади (найменування відповідно до діючої редакції статуту) у канонічних та організаційних питаннях шляхом входу до складу релігійного об'єднання (назва релігійного об'єднання)

№ п/п	Прізвище, ім'я та по батькові	Число, місяць, рік народження	Адреса проживання	Результат голосування	Підпис

Голова Загальних зборів _____ Секретар Загальних зборів _____

Результати голосування з питання зміни підлеглості Релігійної громади (найменування відповідно до діючої редакції статуту) у канонічних та організаційних питаннях шляхом входу до складу релігійного об'єднання (назва релігійного об'єднання)

Голова Загальних зборів _____ Секретар Загальних зборів _____

Результати голосування з питання зміни підлеглості Релігійної громади (найменування відповідно до діючої редакції статуту) у канонічних та організаційних питаннях шляхом входу до складу релігійного об'єднання (назва релігійного об'єднання)

Результати голосування з питання внесення змін до Статуту та прийняття Статуту Релігійної громади у новій редакції

№ п/п	Прізвище, ім'я та по батькові	Число, місяць, рік народження	Адреса проживання	Результат голосування	Підпис

Голова Загальних зборів _____ Секретар Загальних зборів _____

Результати голосування з питання внесення змін до Статуту та прийняття Статуту Релігійної громади у новій редакції

Голова Загальних зборів _____ Секретар Загальних зборів _____

Результати голосування з питання внесення змін до Статуту та прийняття Статуту Релігійної громади у новій редакції

Голова Загальних зборів _____ Секретар Загальних зборів _____

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З ЕТНОПОЛІТИКИ ТА СВОБОДИ СОВІСТІ (ДЕСС)

ДЕСС – центральний орган виконавчої влади з питань, що стосуються релігійних та етнічних спільнот України.

Право на свободу совісті включає свободу мати, приймати і змінювати релігію або переконання за своїм вибором і свободу одноособово чи разом з іншими сповідувати будь-яку релігію або не сповідувати жодної, відправляти релігійні культи, відкрито виражати і вільно поширювати свої релігійні або атеїстичні переконання. Ніхто не може встановлювати обов'язкових переконань і світогляду (стаття 3 Закону України «Про свободу совісті та релігійні організації»).

Місія – сприяти розвитку відкритості, відповідальності, доброзичливості та єдності в розмаїтті українського суспільства

Цінності та принципи роботи

Відкритість

Відкриті до обміну поглядами й досвідом з повагою до розмаїття виборів духовного шляху та культурних традицій. Працюємо над спільним пошуком рішень з повагою до прав людини.

Відповідальність

Ми відповідальні одне перед одним за те, яким є наше життя сьогодні та яким воно буде завтра. Цінуючи свободу, ми усвідомлюємо відповідальність перед честю та гідністю людей інших поглядів. Людське знання є недосконалим і жодна людина чи організація не має монополії на істину. Ми відповідальні за пошук істини, усвідомлюючи, що живемо в часи потужних потоків дезінформації та маніпуляцій. Правда має значення.

Доброзичливість

Навіть найскладніші дискусії можливо проводити з побажаннями добра та з любов'ю до ближнього, про яку йдеться в усіх віросповіданнях. Працюємо над тим, щоб наше суспільство було вільним від мови ворожнечі та збагаченим доброзичливим спілкуванням.

Єдність у розмаїтті

Мова об'єднує: визнаючи цінність володіння кількома мовами, працюємо над тим, щоб дедалі більше людей в Україні вільно володіли українською – мовою, що створює спільний культурний простір України; свобода спілкування різними мовами передбачає відповідальність за вільне володіння державною мовою. Усі релігійні спільноти об'єднує прагнення духовного розвитку людини і любов. Усі релігійні та етнічні спільноти об'єднує те, що наш дім – Україна. Працюємо над тим, щоб розвивати та берегти самобутність і єдність релігійних та етнічних спільнот України. Усіх людей нашої планети об'єднує прагнення щастя, свободи, справедливості та гідності: ці прагнення об'єднують Україну з усім демократичним світом.

- dess.gov.ua
- www.facebook.com/dess.gov.ua
- info@dess.gov.ua
- +38 (044) 232 59 59

